

Spis treści

Wykaz skrótów	13
Przedmowa	17

Część pierwsza Wspólny rynek

1. Pojęcie i zakres prawa gospodarczego Unii Europejskiej	21
1.1. Pojęcie prawa gospodarczego	21
1.2. Treść prawa gospodarczego	23
1.3. Prawo gospodarcze Wspólnoty	25
1.3.1. Wspólnota Węgla i Stali	25
1.3.2. Wspólnota Energii Atomowej	28
1.3.3. Wspólnota Gospodarcza	29
1.3.4. Unia Europejska	30
2. Swoboda obrotu towarami: Handel wewnętrzny (art. 9-37)	33
2.1. Pojęcia podstawowe	33
2.1.1. Wspólny rynek a rynek wewnętrzny	33
2.1.2. Strefa wolnego handlu, a unia celna	34
2.1.3. Terytorium celne Wspólnoty	35
2.1.4. Pojęcie towaru	35
2.1.5. Realizacja Unii Celnej	36
2.2. Eliminacja barier taryfowych	37
2.2.1. Eliminacja ceł i opłat równoważnych w handlu między państwami członkowskimi (art. 9-19)	37
2.2.2. Opłaty za usługi	38
2.2.3. Eliminacja ograniczeń ilościowych	39
2.2.4. Eliminacja środków równoważnych z ograniczeniami ilościowymi	42
2.2.5. D derogacje według artykułu 36 Traktatu	45
2.3. Eliminacja barier pozataryfowych	53
2.3.1. Bariery techniczne	53
2.3.2. Bariery fizyczne	55

2.3.3. Współpraca administracyjna	56
2.3.4. Eliminacja barier fiskalnych (art. 95-99)	57
2.3.5. Eliminacja monopoli państwowych (art. 37)	60
2.3.6. Zamówienia publiczne	61
3. Swoboda obrotu towarami: Handel zewnętrzny	65
3.1. Zasady ogólne	65
3.2. Wspólna Taryfa Celna (WTC)	66
3.2.1. Scalona nomenklatura	66
3.2.2. Pochodzenie towarów	67
3.2.3. Wartość towarów	69
3.2.3.1. Orzecznictwo	70
3.2.4. Procedury celne	71
3.2.4.1. Import	71
3.2.4.2. Eksport	72
3.2.4.3. Tranzyt wewnętrzny	72
3.2.4.4. Tranzyt zewnętrzny	72
3.2.4.5. Specjalne procedury	72
3.2.5. Regulacje sektorowe	73
3.3. Wspólna Polityka Handlowa (WPH)	73
3.3.1. Polityka konwencjonalna umów i traktatów międzynarodowych	73
3.3.2. Polityka autonomiczna	75
3.3.2.1. Polityka eksportowa	75
3.3.2.2. Polityka importowa	76
3.3.2.3. Handel zagraniczny a Wspólna Polityka Rolna	77
3.3.2.4. Handel produktami węgla i stali	79
3.4. Ochrona interesów Wspólnoty	79
3.4.1. Uwagi ogólne	79
3.4.2. Ochrona przed dumpingiem	80
3.4.2.1. Dumping w handlu wewnętrznym	80
3.4.2.2. Dumping w handlu zewnętrznym	80
3.4.2.3. Pojęcie dumpingu	81
3.4.2.4. Margines dumpigowy	81
3.4.2.5. Szkoda i zagrożenie	82
3.4.2.6. Postępowanie antydumpingowe	82
3.4.2.7. Sankcje	83
3.4.2.8. Kontrola administracyjna i sądowa	84
3.4.3. Ochrona przed importem subsydiowanym	84
3.4.3.1. Zasady ogólne	84
3.4.3.2. Pojęcie subsydium	84
3.4.3.3. Szkoda poniesiona przez przemysł wspólnotowy	85

3.4.3.4. Postępowanie wobec subsydiowanych towarów w imporcie	85
3.4.3.5. Opłaty wyrównawcze	86
3.4.3.6. Kontrola administracyjna i sądowa	87
3.4.4. Ochrona przed niedozwolonymi praktykami handlowymi	87
3.4.4.1. Pojęcie i zakres	87
3.4.4.2. Procedura	88
3.4.4.3. Sankcje	88
3.4.5. Dobrowolne ograniczenie eksportu	89
3.4.6. Sankcje gospodarcze	89
4. Swoboda przepływu osób (art. 48-51)	91
4.1. Uwagi ogólne	91
4.2. Podstawowe regulacje prawne	92
4.3. Zakres podmiotowy	93
4.4. Zakres przedmiotowy	96
4.4.1. Prawo wejścia na terytorium państwa i pobytu	96
4.4.2. Prawo pobytu małżonków i członków rodziny	97
4.4.3. Prawo pobytu po zakończeniu zatrudnienia	97
4.4.4. Inne grupy osób	98
4.4.5. Konwencja Schengen	98
4.5. Derogacje według artykułu 48(3) Traktatu	99
4.5.1. Pojęcie derogacji	99
4.5.2. Porządek publiczny	99
4.5.3. Bezpieczeństwo publiczne i zdrowie publiczne	102
4.6. Inne uprawnienia	102
4.6.1. Dostęp do rynku pracy	102
4.6.2. Równouprawnienie na rynku pracy	104
4.6.3. Korzyści socjalne	104
4.6.4. Uprawnienia rodziny pracownika	106
4.6.5. Dostęp do instytucji edukacyjnych	107
4.7. Obywatelstwo Unii Europejskiej	110
4.8. Paszport wspólnotowy	110
5. Swoboda działań gospodarczych (art. 52-58)	113
5.1. Pojęcie działań gospodarczych	113
5.2. Prawo wejścia i pobytu	115
5.3. Wyłączenie i derogacje	116
5.4. Zakaz dyskryminacji	117
5.5. Harmonizacja przepisów krajowych	120
5.6. Dyskryminacja własnych obywateli	126
5.7. Działania gospodarcze osób prawnych	127
5.8. Harmonizacja prawa spółek	129

6. Opieka społeczna	133
6.1. Ogólne zasady	133
6.2. Opieka społeczna: <i>ratione personae</i>	135
6.3. Opieka społeczna: <i>ratione materiae</i>	137
6.4. Zasady funkcjonowania	138
6.4.1. <i>Lex laboris</i>	138
6.4.2. Kumulacja i podział zobowiązań	140
6.4.3. Nakładanie się i kumulacja uprawnień	141
6.4.4. Roszczenia zwrotne	141
 7. Swoboda usług (art. 59-66)	 143
7.1. Pojęcie usług	143
7.2. Liberalizacja usług	145
7.3. Wyjątki i derogacje	149
7.4. Harmonizacja ustaw krajowych	151
7.4.1. Bankowość i instytucje kredytowe	152
7.4.2. Przedsiębiorstwa ubezpieczeniowe	154
 8. Swoboda przepływu płatności i kapitału (art. 73(a)-73(g))	 159
8.1. Cel i zakres	159
8.2. Waluta, płatność i kapitał	159
8.3. Zniesienie ograniczeń	161
8.4. Środki ochronne	162
8.5. Swoboda przepływu kapitału i płatności w stosunkach międzynarodowych	163
8.6. „Pranie” brudnych pieniędzy	167

Część druga

Traktatowe Wspólne Polityki Gospodarcze

9. Wspólna Polityka Rolna (WPR) (art. 38-47)	173
9.1. Uwagi ogólne	173
9.2. Polityka rynkowa	174
9.3. Regulacja cen	175
9.3.1. Cena „docelowa”	175
9.3.2. Cena „interwencyjna”	175
9.3.3. Cena „progowa”	177
9.3.4. Ustalanie cen i produktów rolnych	177
9.3.5. Magazynowanie i zbyt nadprodukcji	179
9.4. Polityka strukturalna	180
9.4.1. Cele polityki	180
9.4.2. Środki restrukturyzacji	180

9.4.3. Pomoc regionalna	181
9.4.4. Programy śródziemnomorskie	181
9.5. Pomoc dla rolnictwa	182
9.5.1. Pomoc Wspólnoty	182
9.5.2. Pomoc państwowa	182
9.6. Finansowanie Wspólnej Polityki Rolnej	182
9.6.1. Uwagi ogólne	182
9.6.2. FEOGA	183
9.7. Handel zagraniczny	184
9.7.1. Reżym importowy	184
9.7.2. Reżym eksportowy	185
9.8. Reforma Wspólnej Polityki Rolnej	186
10. Wspólna Polityka Rybołówstwa	189
10.1. Geneza Wspólnej Polityki	189
10.2. Zasady Wspólnej Polityki Rybołówstwa	190
10.3. Konsolidacja i reforma Wspólnej Polityki Rybołówstwa	190
11. Wspólna Polityka Transportowa (art. 74-84)	195
11.1. Zasady ogólne	195
11.2. Wykonanie	196
11.2.1. Transport lądowy	198
11.2.1.1. Transport drogowy	198
11.2.1.2. Transport kolejowy	199
11.2.1.3. Transport na wodach śródlądowych	199
11.2.1.4. Transport morski	200
11.2.1.5. Transport lotniczy	200
12. Polityka konkurencji: Zasady ogólne	203
12.1. Założenia polityki konkurencji	203
12.2. Doktryna rozsądku	204
12.3. Problematyka polityki konkurencji	204
12.4. Zakres terytorialny	205
12.5. Zakres podmiotowy	208
12.5.1. Podmioty prawa prywatnego	208
12.5.2. Podmioty prawa publicznego	209
13. Polityka konkurencji: Artykuł 85	213
13.1. Cel i treść artykułu 85	213
13.2. Treść zakazu	214

13.2.1. Porozumienia	214
13.2.2. Decyzje	214
13.2.3. Uzgodnienie praktyki	215
13.3. Warunki zakazu	215
13.3.1. Wpływ na handel	215
13.3.2. Wpływ na konkurencję	217
13.4. Przykłady zakazanych porozumień	218
13.4.1. Ustalenie cen i innych warunków transakcji (art. 85(1) (a))	218
13.4.2. Kontrola produkcji, rynków, rozwoju technicznego lub inwestycji (art. 85(1)(b))	220
13.4.3. Podział rynków lub źródeł zaopatrzenia (art. 85(1) (c))	220
13.4.4. Stosowanie niejednakowych warunków do równoważenia transakcji (art. 85(1) (d))	221
13.4.5. Transakcje wiązane (art. (1) (e))	221
13.5. Zaświadczenie negatywne	222
13.6. Cywilnoprawny skutek artykułu 85(1)	222
13.7. Zwolnienia z zakazu	223
13.8. Zwolnienia indywidualne	224
13.9. Zwolnienia grupowe (blokowe)	225
13.10. Dalsza liberalizacja systemu	228
14. Polityka konkurencji: Artykuł 86 i koncentracja przedsiębiorstw	231
14.1. Pojęcie i komplementarny charakter artykułu 86	231
14.2. Dominująca pozycja	232
14.3. Pojęcie rynku	233
14.3.1. Rynek towarów	234
14.3.2. Rynek geograficzny	234
14.4. Nadużycie dominującej pozycji	235
14.4.1. niesłuszne ceny i niesłuszne warunki transakcji (art. 86(a))	235
14.4.2. Ograniczenie produkcji, rynków itp. (art. 86(b))	236
14.4.3. Niejednakowe warunki do równoważnych transakcji (art. 86(c))	236
14.4.4. Umowy uwarunkowane przez świadczenia dodatkowe (art. 86(d))	237
14.5. Stosowanie artykułu 86	237
14.6. Kontrola koncentracji przedsiębiorstw	237
14.6.1. Pojęcie koncentracji a artykuł 86	237
14.6.2. Rozporządzenie 4064/89	238
14.6.2.1. Koncentracje o wymiarze wspólnotowym	238
14.6.2.2. Koncentracje, które nie mają wymiaru wspólnotowego	240
15. Polityka konkurencji: Mechanizm wykonawczy	241
15.1. Prawo wspólnotowe a prawo krajowe	241
15.2. Problem stosowania zasad wspólnotowych na płaszczyźnie krajowej	242

15.3. Stosowanie zasad wspólnotowych na płaszczyźnie wspólnotowej	244
15.4. Procedura podejmowania decyzji przez Komisję	245
15.4.1. Podstawa prawna i organizacja Komisji	245
15.4.2. Nakaz przekazywania informacji	246
15.4.3. Badanie działów gospodarki	246
15.4.4. Uprawnienia śledcze	246
15.4.5. Zasada poufności	248
15.4.6. Postępowanie przed Komisją	248
15.4.6.1. Śledztwo	248
15.4.6.2. Obrona	251
15.4.6.3. Ostateczne decyzje	251
15.5. Kontrola sądowa	22
16. Pomoc państwowa (art. 92-94)	253
16.1. Pomoc państwowa a wspólny rynek	253
16.2. Pomoc niezgodna ze wspólnym rynkiem (art. 92(1))	253
16.3. Pomoc zgodna ze wspólnym rynkiem (art. 92(2))	255
16.4. Pomoc uznaniowa (art. 92(3))	255
16.5. Kontrola pomocy państwowej (art. 93 i art. 94)	257
16.5.1. Pomoc istniejąca i nowa	257
16.5.2. Istniejąca pomoc	258
16.5.3. Nowa pomoc	258
16.6. Zwrot nielegalnej pomocy	259
16.7. Artykuł 94	260
17. Prawa Własności Intelektualnej	261
17.1. Zmierzch praw własności intelektualnej	261
17.2. Prawa intelektualne a swoboda wymiany towarów	262
17.3. Prawa intelektualne a zasady konkurencji	264
17.4. Prawa intelektualne a usługi	265
17.5. Rehabilitacja praw intelektualnych	266
17.5.1. Prawo patentowe	266
17.5.2. Znaki towarowe	267
17.5.3. Prawa autorskie	268
18. Polityka gospodarcza, monetarna i walutowa (art. 102(a)-109(m))	277
18.1. Polityka gospodarcza (art. 102(a) – 104(c))	277
18.2. Polityka monetarna	278
18.2.1. Ewolucja polityki monetarnej	278
18.2.2. Europejski system walutowy	279
18.3. Na drodze do Unii Gospodarczej i Walutowej (UGW)	281
18.3.1. Traktat o Unii	281
18.3.2. Nowe instytucje	281

18.3.3. Wprowadzenie w życie EUW	284
18.3.4. Protokół brytyjski i duński	285
19. Ochrona konsumenta	287
19.1. Ogólne uwagi	287
19.2. Przesłanki traktatowe	287
19.3. Ochrona konsumenta jako polityka gospodarcza	288
19.3.1. Pierwszy program (1975-1981)	288
19.3.2. Drugi program (1981-1985)	289
19.3.3. Trzeci program (1985-1988)	290
19.3.4. Czwarty program (1988-1992)	291
19.4. Przykłady ustawodawstwa wspólnotowego	291
19.4.1. Myląca reklama	291
19.4.2. Informacja dla konsumentów	292
19.4.3. Sprzedaż poza lokalem handlowym	293
19.4.4. Kredyt dla konsumenta	294
19.4.5. Odpowiedzialność producenta za wady towarów	294
19.4.6. Bezpieczeństwo zabawek	297
20. Ochrona środowiska	299
20.1. Założenia i podstawy prawne polityki ochrony środowiska	299
20.2. Program polityki ochrony środowiska	300
20.3. Zobowiązania międzynarodowe	301
20.4. Ustawodawstwo wspólnotowe (dyrektywy)	302
20.4.1. Zwalczanie zanieczyszczeń wód	302
20.4.2. Zwalczanie zanieczyszczeń atmosferycznych	303
20.4.3. Uciszenie hałasu	304
20.4.4. Zanieczyszczenia chemiczne	305
20.4.5. Zagospodarowanie odpadów	306
20.4.6. Ochrona zwierząt i dzikiej fauny i flory	307
20.4.7. Ochrona środowiska naturalnego	308
20.5. Realizacja polityki ochrony środowiska	308
20.6. Ochrona środowiska a inne polityki gospodarcze	313
21. Polityka socjalna	315
21.1. Pojęcie i zakres	315
21.2. Dyskryminacja na tle różnicy płci	317
21.2.1. Równa płaca za równą pracę	317
21.2.2. Równy dostęp do rynku pracy	320
21.2.3. Równe traktowanie w zakresie opieki społecznej	323
21.2.4. Równe traktowanie w zakresie świadczeń opieki społecznej związanej z zatrudnieniem	326

21.2.5. Równe traktowanie wolnych zawodów i innych osób działających samodzielnie	327
21.2.6. Program ustawodawstwa wspólnotowego	328
21.3. Ochrona pracowników	328
21.3.1. Restrukturyzacja przedsiębiorstw	329
21.3.2. Ochrona bezpieczeństwa i zdrowia pracowników	333
21.3.3. Karta Socjalna	336
21.3.4. Polityka socjalna w świetle Traktatu amsterdamskiego	338
22. Miscellanea	339
22.1. Polityka energetyczna	339
22.2. Polityka przemysłowa	340
22.3. Polityka popierania przedsiębiorczości	342
22.4. Polityka popierania badań naukowych	343
22.5. Polityka regionalna	344
22.6. Polityka rozwoju	346
22.7. Polityka w zakresie edukacji	346
22.7.1. Zasady ogólne	346
22.7.2. Najważniejsze programy	348
22.7.3. Edukacja jako korzyść socjalna	349
22.8. Polityka w zakresie kultury	349